

Editör'den...

"Bir insan kapana kısılmışsa ve seçme şansı yoksa, kapanın içini dekore etmeye girişir."

Tatlı Perşembe, John Steinbeck

"Başka şansın yoksa, bir şeyi yapmak için cesaret gerekmez."

Gazap Üzümleri, John Steinbeck

Beşinci yılımızın kapanış sayısı... Kuramsal alan, gündelik reflekslerle inşa edilemez. Kuram teriminin kendisi bir birikime, bir sürece, karşılıklı etkileşime, diyaloga ve tartışmaya işaret ediyor. Hukuk Kuramı dergisinin ortaya çıkışında, on yıllara dayanan hayaller kuruyorduk. Üretecek, biriktirecek, diyaloga katılacak ve etkileşim yaratacaktık. Bu büyük hayal içerisinde beş yıl, ancak küçük bir adım olabilir. Ama bu küçük adımın atılmasının bile deli cesareti gerektirdiği bir zaman ve mekânda yaşıyorsanız, beş yıl aynı zamanda bir sabır ve inat olarak da görülebilir. Oysa ne sabırlıyız ne inatçıyız; aslında ne de cesaretliyiz... Yalnızca, yaptığımız işi yapmayı sürdürmekten başka bir şansımız olmadığı için, cesarete de gerek duymuyoruz.

*

Bu sayımızla birlikte, 24-25 Kasım 2018 tarihlerinde Eskişehir'de gerçekleştirilen Hukuk ve Distopya Sempozyumu'nun ürünlerini paylaşmaya başlıyoruz. Özgür Taburoğlu, ütopyalar ile distopyaları "içerisi/dışarısı" ve "temasın ölçüsü" alegorisiyle ele aldığı "Kapalı Yerlerde Hareket ve Sükûn Oranlarını Ayarlamak" başlıklı yazısında, "kümes ütopyasını" bir distopyaya çeviren haricî unsurlara dikkat çekiyor. Taburoğlu'na göre hareket ve sükûn oranı bozulan kümeste, ani ivmelenme ortadan kalkmadıkça, yaşamı sürdürmek artık olanaksız hale gelmektedir.

Margaret Davies'in makalesi aracılığıyla okuru, Türkçede az bilinen bir kavramsal ifade ile tanıştırmak istiyoruz: "Yassı Hukuk Kuramı". Davies, Mürvet Ece Büyükçalık çevirisiyle sunduğumuz makalesinde dikey ve yatay şekilde tanımlanan iki hukuk yaklaşımının ana hatlarını belirliyor. Buna göre dikey yaklaşım, ulus devletin ve onun hiyerarşik hukukunun dışlayıcı yöntemleriyle ilişkililikten; yatay yaklaşım fiili yakınlık ve temas ilişkilerine dayanmaktadır.

Esasen Davies, hukukun yatay boyutuyla ilgileniyor; ancak elbette hukuka yatay düzlemde bakmanın farklı yöntemleri olduğunu da göz önüne alarak... İşte "yassı hukuk" dediği, hukukun dikey boyutunda karşımıza çıkan hiyerarşilerin "yassılaştırılması" yoluyla yatay hukuka ulaşma metodolojisi. Davies yöntemini, olabilecek en uygun alanda, feminist kuram çerçevesinde kuruyor ve uyguluyor. Makalenin, Türkçedeki feminist hukuk kuramı çalışmaları için önemli bir kazanım olacağını umut ediyoruz.

On yıldan uzun bir geçmişe sahip iki makaleyi dikkatinize sunmak isteriz: Birincisi, Kasım Akbaş'ın "İdeoloji Olarak Hukuk" başlıklı çalışması... Çalışmada ideoloji kavramı açıklanarak, hukuk ile ideoloji arasında kurulabilecek çeşitli ilişki formları ele alınıyor. Nihayet hukukun kendisinin nasıl bir ideoloji haline gelebileceği, hukuk fetişizmi kavramından hareketle açıklanmaya çalışılıyor. Çalışma Marksizm'in çeşitli yorumlarından Eleştirel Hukuk Çalışmaları'na ve İskandinav Realizmi'ne kadar uzanan geniş bir literatürden yararlanıyor. İkincisi, Ertuğrul Uzun'un "Hukuksal Pozitivizmi Doğru Okumak" başlıklı makalesi... Bir tebliğ olarak sunulduğu toplantıdan beri Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi camiasında dikkat çeken çalışmalardan olan bu makalesinde Uzun, çeşitli hukuki pozitivizmler hakkında yapılan genellemeleri ve yanlış anlamaları tespit ediyor; kavramları ve hukuki pozitivist kuramı doğru okumayı öneriyor. Özellikle analitik hukuki pozitivizm için Türkçedeki en iyi kaynaklardan biri olduğunu söylersek, yanlış olmayız. On yıldan uzun bir geçmişe sahip bu çalışmaları yeni okurları buluşturmak amacıyla sayımıza dahil ediyoruz.

Rukiye Akkaya Kia'nın, Elias Canetti'nin Körleşme romanı hakkındaki değerlendirmelerinin ilkinin bir önceki sayımızda sunmuştuk. Kia değerlendirmelerini bu sayıda da, iki ayrı makale şeklinde sürdürüyor. Kia üç yazılık dizisini bitirirken, bizi kendi okuma serüvenine, eşine az rastlanır bir samimiyetle davet ediyor: "Körleşme üzerine yazarken, içimdeki isyana karışmış büyük bir umutsuzlukla; azı da çoğu da zehir olan 'tuz ağacı'nı ektim ve büyüttüm: Babamın çivit mavisini mintanında yürürdük. Hafif adımlarla, dallarını incitmeden; tuz ağacının gölgesinde ki kökleri özgürlüğe değen. Dibinde hiç düğme yoktu, düğümü yoktu gözlerimizin!"

Nihayet bir Hans Kelsen çevirisi ile dergiyi tamamlamış oluyoruz. Kelsen normativist pozitivizm olarak da bilinen kuramını "Saf Hukuk Kuramı Nedir?" başlığı altında açıklıyor. Dergimizin farklı sayılarında Kelsen'in kendisine de hakkında yazılan çeşitli yazılara da yer vermiştik. Kasım Akbaş çevirisiyle sunulan

bu çalışmanın, hukuk kuramı araştırmacıları için önemli bir referans metin olacağını biliyoruz.

*

Dergimizin bu sayısında temas ettiğimiz konuların, hukuk disiplini içerisinde ne denli geniş bir alana yayıldığına görülebilmiş olmasını umuyoruz. Son dönemlerde hukukçuların yaşadığı “kapana kısılmışlık” hissiyatının farkındayız. Oysa hukuk kuramı kapsamında bize nefes aldırarak, bizi geniş düzlüklere çıkaracak o kadar çok alan var ki... Yeter ki gözümüz, kulağımız, zihnimiz bu koca alandan yükselen sözlere açık olsun... Bunu bile yapamıyor olabiliriz; Hukuk Kuramı dergisi, yine de, sıkışıp kaldığımız “kapanın içini” dekore etme uğraşına devam ediyor.

Kasım Akbaş